

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
державної установи
«Київський слідчий ізолятор»
10.02.2026**

м. Київ, 2026

I. ВСТУП

У межах реалізації Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 10 лютого 2026 року групою НПМ здійснено відвідування державної установи «Київський слідчий ізолятор» (далі – установа, СІЗО) (фото 1).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Нікулін Віталій Андрійович, представник Уповноваженого з прав людини в місцях несвободи;

Самойленко Тетяна Володимирівна, представник Уповноваженого у місті Київ та Київській області;

Тищенко Руслан Станіславович, головний спеціаліст відділу інспектування об'єктів контролю в правоохоронних, судових органах та військових формувань Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Куцопатрій Дмитро Сергійович, головний спеціаліст відділу інспектування об'єктів контролю в правоохоронних, судових органах та військових формувань Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Григоров Михайло Сергійович, головний спеціаліст відділу інспектування об'єктів контролю в правоохоронних, судових органах та військових формувань Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Оладов Сергій Андрійович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Ковальов Олександр Юрійович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Клінцов Віталій Миколайович, представник громадської організації;

Недашківський Віталій Вікторович, представник громадської організації;

Хавін Валентин Олегович, представник громадської організації;

Набока Марія Вікторівна, експерт з харчової безпеки.

Загальна інформація

СІЗО знаходиться за адресою: вулиця Дегтярівська, будинок 13, місто Київ. Начальник установи – **Халавка Володимир Ігорович**.

Штатна чисельність персоналу установи складається з 483 посад, фактична чисельність персоналу нараховує 410,5 посад, з яких 30 % працівників жіночої статі (станом на 10.02.2026 загальний некомплект по установі складав 72,5 посад або 15 %).

Планове наповнення установи – 2580 осіб.

У день відвідування в СІЗО утримувалося 2374 особи, з них: засуджених, залишених для роботи з господарського обслуговування установи – 31 особа;

засуджених до довічного позбавлення волі – 35 осіб;

військовополонених – 34 особи;

жінок – 190 осіб;

неповнолітніх – 12 осіб.

На оперативно-профілактичному обліку в установі перебуває:

8 осіб – схильних до самогубства;

52 особи – схильних до членушкодження;

1 особа – схильна до нападу, захоплення заручників;

3 особи – схильних до втечі.

Під час відвідування представникам групи НПМ надано можливість безперешкодного доступу до всіх приміщень, будівель та споруд, розташованих на території установи.

Групою НПМ проведено опитування 520 ув'язнених та засуджених.

Слід зазначити, що керівництвом установи організовано проведення ремонтних робіт для підтримання у належному стані приміщень СІЗО, а саме:

окремих приміщень нового збірного відділення (фото 2 та 3);

приміщень пральні та лазні лазне-прального комплексу (фото 4-6);

понад 20-ти камерних приміщень режимних корпусів установи (фото 7-9);

приміщення навчального класу для неповнолітніх (фото 10).

Крім того, відповідно до вимог Порядку облаштування камер з поліпшеними умовами тримання та надання особам, взятим під варту, у слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби України платних послуг із забезпечення поліпшених умов тримання, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 15.09.2023 № 3292/5, в установі введено в експлуатацію та функціонує 27 платних камер з поліпшеними умовами тримання.

Для забезпечення відеонагляду, у приміщеннях режимних корпусів установи та адміністративному корпусі, введено в експлуатацію новий центр відеоспостереження (фото 11 та 12).

Для забезпечення відеонагляду у прогулянкових двориках придбано додатково 70 камер відеоспостереження та 4 відеореєстратори.

У межах реалізації проекту щодо імплементації міжнародних стандартів правосуддя, дружнього до дитини, у практичну діяльність органів та установ ДКВС України в установі створено та введено в експлуатацію «Зелену кімнату», яка функціонує як спеціально облаштований простір для проведення процесуальних дій, психологічних консультацій, соціально-виховної роботи та

інших заходів за участю неповнолітніх осіб, з урахуванням їх вікових, психологічних та індивідуальних особливостей, з метою мінімізації вторинної травматизації та забезпечення дотримання інтересів дитини (фото 13).

Попередні зауваження.

У період з 01.11.2024 по 01.05.2025 ініційовано реалізацію пілотного проєкту «Систематичний моніторинг додержання прав людини в державній установі «Київський слідчий ізолятор» (далі – пілотний проєкт).

У ході реалізації пілотного проєкту групами НПМ здійснювалися періодичні відвідування СІЗО, з метою попередження катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання.

За результатами пілотного проєкту зафіксовано системні порушення прав людини та недоліки в організації діяльності установи, що потребують невідкладного реагування, усунення їх причин та умов, які їм сприяють. Зокрема, встановлено порушення права на захист від катування та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на достатній життєвий рівень, на працю та захист від експлуатації, на повагу до приватного життя, та низка інших порушень прав людини.

З метою усунення виявлених порушень та недопущення їх у подальшому Департаментом з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини до Департаменту з питань виконання кримінальних покарань скеровано відповідний лист (від 02.12.2024 № 16673.2/24/39.1), а до Міністерства юстиції України – три подання Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (від 10.01.2025 № 358.2/25/39.1, від 23.06.2025 № 10673.2/25/39.1 та від 09.10.2025 № 16060.2/25/39.1).

Разом з тим, у ході додаткового вивчення службової документації та за результатами опитування працівників установи встановлено відсутність надходження зазначених документів безпосередньо до установи.

Таким чином, надані за результатами відвідувань рекомендації виконані не в повному обсязі, що свідчить про неналежне реагування з боку керівництва Міністерства юстиції України на організацію усунення виявлених порушень, що потребує окремої правової оцінки і вжиття заходів реагування.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання.

1. Під час відвідування СІЗО встановлено низку системних порушень прав осіб, які тримаються під вартою, що свідчать про невідповідність умов утримання вимогам національного законодавства та міжнародних стандартів у сфері запобігання катуванням і жорстокому поводженню.

Відповідно до статті 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність визнаються найвищою соціальною цінністю, а згідно зі статтею 28 Конституції України та статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод забороняється катування, жорстоке, нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження чи покарання. Аналогічна заборона передбачена статтею 5 Загальної декларації прав людини та статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права. Відповідно до статті 10 зазначеного Пакту всі особи, позбавлені волі, мають право на гуманне поводження та повагу до притаманної людині гідності.

Так, згідно з вимогами частини 2 статтею 11 Закону України «Про попереднє ув'язнення», норма площі в камері для однієї взятої під варту особи не може бути менше 2,5 м², для вагітної жінки або жінки, яка має при собі дитину, 4,5 м², а відповідно до частини 1 статті 115 Кримінально-виконавчого кодексу України норма жилої площі на одного засудженого не може бути меншою 4 м².

У пункті 10 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями вказано, що всі приміщення, якими користуються утримуванні, особливо спальні, повинні відповідати мінімальній площі.

Однак, під час відвідування встановлено, що в окремих камерних приміщеннях установи зазначені вище вимоги не дотримуються. Окрім того, встановлено системні факти перенаповнення камерних приміщень.

Так, групою НПМ встановлено, що у камері № 38, у якій облаштовано 10 спальних місць, фактично перебувало 12 осіб. Окрім цього, відповідно до Акту вимірювання площі приміщень структурних діляниць установи (далі – Акт), зазначена камера розрахована на одночасне розміщення не більше 5 осіб.

Унаслідок перенаповнення зазначеного камерного приміщення, фактична площа, що припадає на одну особу, становить 1,2 м², а деякі ув'язнені вимушені спати по черзі або на підлозі, про що інформація доведена до відома адміністрації СІЗО.

У камерному приміщенні № 131, у якому при наявності 6 ліжок (відповідно до Акту зазначена камера розрахована на одночасне розміщення не більше 4 осіб), фактично перебувало 7 утримуваних осіб, що також призвело до неможливості забезпечити кожному особу спальним місцем, при цьому площа на одну особу становила 1,64 м².

Також у камерному приміщенні № 143, у якому при наявності 18 ліжок (відповідно до Акту зазначена камера розрахована на одночасне розміщення не більше 13 осіб), фактично перебувало 19 утримуваних осіб, у результаті чого утримувані також змушені спати по черзі або на підлозі, при цьому площа на одну особу становила 1,7 м².

Аналогічні порушення зафіксовано у камерних приміщеннях: №№ 146, 208 та 315.

Крім того, відповідно до Акту, камерне приміщення № 22 розраховане на одночасне утримання не більше 11 осіб, що забезпечує дотримання встановленої законом мінімальної норми площі 2,5 м² на одну особу. Проте фактично у

зазначеній камері утримувалося 16 осіб, що призвело до істотного зменшення фактичної площі, яка припадає на одну особу.

Аналогічні порушення зафіксовано у камерних приміщеннях: №№ 27, 91, 33, 36, 44, 45, 46, 48, 49, 52, 53, 54, 55, 71, 81, 83, 86, 87, 90, 99, 106, 107, 108, 109, 110, 115, 116, 118, 146, 147, 148, 162, 179, 180, 197, 198, 291, 325, 327, 328, 329, 331 та інші.

Слід зазначити, що відповідно до підпункту 20 пункту 9 Положення про державну установу «Київський слідчий ізолятор», затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 16.04.2024 № 1053/5, начальник СІЗО організовує та контролює надання кожній особі індивідуального спального місця та забезпечення постільними речами.

Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – Європейський комітет), починаючи зі свого першого візиту, проведеного у 1998 році до пенітенціарних установ України, рекомендував у законодавстві збільшити норму площі на одну особу, взятую під варту, до 4 м², а для осіб, які тримаються в одиночних камерних приміщеннях до 6 м², і щоб відстань між протилежними стінами не була меншою 2 м.

У своїй доповіді [CPT/Inf (2024) 20] Європейським комітетом також рекомендовано переглянути норму Закону України «Про попереднє ув'язнення» щодо збільшення житлової площі для осіб, взятих під варту.

Слід зазначити, що невиконання рекомендацій Європейського комітету щодо недотримання норм площі у СІЗО призводить до подання чергових заяв проти України до Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ).

Так, при опрацюванні рішень ЄСПЛ, які стосуються діяльності установи, встановлено, що протягом 2024 року ЄСПЛ оголошено прийнятими щонайменше 12 рішень у справах: «Brygynets and Others v. Ukraine», «Vasylenko and Others v. Ukraine», «Yeremenko and Others v. Ukraine», «Matyushonok v. Ukraine», «Mukhtarkulyyev and Others v. Ukraine», «Kilikhevich v. Ukraine», «Tereshchenkov and Others v. Ukraine», «Yermakov and Others v. Ukraine», «Koldobenko and Others v. Ukraine», «Kostyuchenko and Others v. Ukraine», «Obolonchuk and Others v. Ukraine» та «Chupryna and Others v. Ukraine», у яких встановлено порушення статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод через недотримання норми площі.

2. Частиною 2 статті 7 Закону України «Про попереднє ув'язнення» визначено, що основними вимогами режиму в місцях попереднього ув'язнення є роздільне тримання різних категорій засуджених та осіб, взятих під варту, у порядку, передбаченому статтею 8 зазначеного Закону.

Однак, зазначені вимоги керівництвом установи у повному обсязі не дотримуються, що призводитиме до конфліктів серед утримуваних осіб та вчинення злочинів під час їх утримання в СІЗО.

Так, під час вивчення камерних карток ув'язнених встановлено, що в камерних приміщеннях №№ 4, 7, 147, 194, 203, 205А та інших утримуються

особи, які раніше відбували покарання у місцях позбавлення волі, разом із особами, які не перебували у місцях позбавлення волі.

Такий стан справ призводитиме до виникнення конфліктів серед утримуваних осіб та вчинення злочинів під час їх утримання в СІЗО.

3. Під час відвідування установи групою НПМ зафіксовано, що деякі засуджені до довічного позбавлення волі утримуються у камерних приміщеннях по одному.

Європейський комітет у 21 Загальній доповіді [CPT/Inf (2011) 28] зазначає, що одиночне ув'язнення може мати надзвичайно руйнівні наслідки для психологічного, соматичного та соціального здоров'я для утримуваних осіб. Окрім цього, таке тримання може створювати умови для навмисного жорстокого поводження з ув'язненими.

Окрім цього, у Стандартних мінімальних правилах Організації Об'єднаних Націй щодо поводження з в'язнями (далі – Правила Нельсона Манделі) передбачено, що практика тривалого або безстрокового одиночного ув'язнення повинна бути заборонена, оскільки вона прирівнюється до катування чи іншого жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покаранню.

Відповідно до правил № 43, 44, 45 Правил Нельсона Манделі, одиночне ув'язнення означає тримання в ізоляції протягом 22 годин чи більше доби без будь-якого контакту з іншими людьми. Тривале одиночне ув'язнення визначається як ізоляція, що триває понад 15 діб поспіль.

У той же час, застосування одиночного ув'язнення допускається лише у виняткових випадках як крайній захід, на якомога коротший строк.

4. У відповідності до вимог пункту 4 розділу IV Порядку використання технічних засобів нагляду і контролю у слідчих ізоляторах, виправних та виховних колоніях Державної кримінально-виконавчої служби України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 26.06.2018 № 2025/5 (далі – Порядок використання технічних засобів нагляду і контролю) сигналізаційна система виклику застосовується для надання можливості особам, узятим під варту, та засудженим здійснити виклик персоналу установи і складається із кнопок, які встановлюються у камерних приміщеннях, та індикаційної панелі, що відображає інформацію про стан кнопок.

У порушення вимог вищезазначеної норми Порядку використання технічних засобів нагляду і контролю, а також вимог правила 18.2 Європейських пенітенціарних правил (далі – ЄПП), близько 94 % камерних приміщень режимних корпусів установи сигналізаційною системою виклику, яка дозволяє засудженим та ув'язненим негайно встановлювати контакт із персоналом, у повному обсязі не обладнані.

Відсутність сигналізаційної системи виклику позбавляє можливості утримуваних осіб повідомляти персоналу установи про виникнення позаштатних ситуацій.

5. Наявні в установі спецзасоби (зокрема, захисні шоломи та бронежилети) належним чином не пронумеровані та у випадку застосування фізичної сили

працівником, який використовує зазначені спецзасоби, ідентифікувати його буде неможливо.

У доповіді Уряду України за наслідками візиту 1-10 грудня 2012 року Європейського комітету до України [CPT/Inf(2013) 23] зазначено, що працівники загону спеціального призначення, які застосували надмірну фізичну силу до засуджених, були одягнені у спеціальне захисне спорядження (захисні шоломи, бронежилети) без ідентифікаційних номерів, через що неможливо було провести ефективне розслідування щодо встановлення особистостей винних осіб.

Представниками Європейського комітету рекомендовано використовувати чіткий ідентифікаційний номер на кожному одязі/шоломі працівників загону спеціального призначення (фото 14 та 15).

6. Під час відвідування групою НПМ встановлено, що молодші інспектори відділу нагляду і безпеки установи носять гумові кийки відкрито, спеціальних пристосувань для прихованого носіння таких спеціальних засобів у них немає (фото 16).

У доповіді за результатами проведеного візиту в Україну з 16 по 27 жовтня 2023 року [CPT/Inf (2024) 20] Європейський комітет рекомендував персоналу служб нагляду і безпеки припинити практику регулярного носіння кийків всередині приміщень пенітенціарних установ тому, що така практика сприяє розвитку негативних стосунків між персоналом та засудженими.

Порушення права на достатній життєвий рівень.

7. У порушення вимог статті 11 Закону України «Про попереднє ув'язнення» утримувані, серед яких неповнолітні та жінки, проживають у окремих камерних приміщеннях, де побутові умови, що відповідають правилам санітарії та гігієни, у повному обсязі не забезпечуються.

Так, у камерних приміщеннях №№ 16, 28, 22, 38, 43 та інших брудно, наявний неприємний запах, стіни вкриті пліснявою, значна захаращеність сумками з особистими речами утримуваних осіб, підлога та санвузли брудні, спальні місця та сантехнічне обладнання зношені та потребують заміни, не працює вентиляція, наявні щілини у вікнах, пошкоджені електричні розетки тощо (фото 20, 21 та 22).

8. Крім того, під час відвідування камерних приміщень групою НПМ встановлено, що адміністрацією установи належні умови проживання для утримуваних осіб не забезпечуються.

Так, належний температурний режим не дотримується, зокрема, в камерному приміщенні № 1 він складав плюс 11,7 °С, що є нижче встановлених норм.

Аналогічне порушення температурного режиму зафіксовано у камерних приміщеннях №№ 2, 299 та інших.

Слід зазначити, що нормативна температура повітря в жилих приміщеннях, відповідно до вимог Методики розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг, затвердженої наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 22

листопада 2018 року № 315 (у редакції наказу Міністерства розвитку громад та територій України від 28 грудня 2021 року № 358), має становити плюс 18 °С.

Порушення права на підтримання контактів із зовнішнім світом.

9. У відповідності до вимог підпункту 9 пункту 3 розділу VII ПВР СІЗО кореспонденцію ув'язнені та засуджені у незапечатаному вигляді кладуть у поштові скриньки, які вивішуються перед прогулянковими двориками та на території відділення, де розміщуються засуджені, які залишені в СІЗО для роботи з господарського обслуговування. Кореспонденцію щодня виймає з поштових скриньок персонал СІЗО, призначений наказом начальника СІЗО.

Однак, під час відвідування групою НПМ встановлено, що відповідні поштові скриньки для відправлення листів засуджених (осіб, узятих під варту) перед прогулянковими двориками режимних корпусів №№ 1-4, 6, а також на території відділення, де розміщуються засуджені, які залишені в СІЗО для роботи з господарського обслуговування, відсутні.

Зазначене також суперечить вимогам правила 24.1 ЄПП, згідно з яким ув'язненим необхідно дозволяти максимально часто спілкуватися поштою, по телефону або в інші способи спілкування зі своїми родинами, іншими особами та представниками зовнішніх організацій.

Порушення права на життя.

10. Під час відвідування установи групою НПМ виявлено, що під час повітряних тривог неповнолітні особи залишаються у камерах без переміщення до укриття, що потребує додаткової оцінки з огляду на обов'язок держави забезпечити безпеку життя і здоров'я осіб, які перебувають під її контролем, відповідно до статті 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та статті 27 Конституції України.

Порушення права на повагу до приватного життя.

11. В окремих камерних приміщеннях установи групою НПМ під час відвідування встановлено порушення вимог статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, у якій передбачено право на повагу до приватного життя.

У камерних приміщеннях №№ 22, 28 та інших ліжка розташовані впритул одне до одного, що не забезпечує утримуваним особам особистого простору та порушує вимоги правила 18.1 ЄПП (фото 18 та 19).

Європейський комітет у доповіді до Уряду України за наслідками проведеного візиту до України 16 – 27 жовтня 2023 року [CPT/Inf (2024) 20] зазначив, що навіть під час збройних конфліктів повинні бути гарантовані основні права затриманих осіб, які включають право ув'язнених на тримання в гідних умовах.

Європейський комітет закликає українську владу вжити необхідних заходів для поліпшення матеріальних умов тримання під вартою у пенітенціарних установах і, зокрема, забезпечити, щоб: рівень наповненості камер зменшився (з

тим, щоб на одного ув'язненого в камерних приміщеннях припадало щонайменше 4 м² житлової площі); всі приміщення для тримання ув'язнених перебували в належному стані і відповідали санітарним нормам; а камери мали доступ до природного світла і вентиляції.

12. У ході відвідування групою НПМ зафіксовано застосування цілодобового відеоспостереження за ув'язненими у камерних приміщеннях.

Проблема із застосуванням цілодобового відеоспостереження у житлових або камерних приміщеннях за засудженими та ув'язненими полягає у відсутності законодавчого врегулювання зазначеного питання. Цілодобове відеоспостереження фактично позбавляє їх права на повагу до приватного життя, що створює ризик приниження людської гідності й може розглядатися як нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження.

Статтею 32 Конституції України встановлено, що ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України.

Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у доповіді за наслідками візиту до України 4 - 13 серпня 2020 року [CPT/Inf (2020) 40] наголошує, що застосування цілодобового відеоспостереження у житлових або камерних приміщеннях суттєво порушує право на приватне життя і робить увесь режим ще більш тяжким, особливо якщо це відбувається упродовж довгого часу.

Відеоспостереження у камерних приміщеннях може бути виправданим в окремих випадках, зокрема, коли існує ризик завдання собі шкоди чи спроби самогубства, або якщо існує конкретна підозра того, що утримуваний займається у камері діяльністю, яка може поставити під загрозу безпеку. Однак, будь-яке рішення про введення такого спостереження за конкретним утримуваним повинно завжди ґрунтуватися на індивідуальній оцінці ризиків і повинно регулярно переглядатися.

Крім того, статтею 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, закріплено, що кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції.

У своїх рішеннях Європейський суд з прав людини зазначає, що цілодобове відеоспостереження у камерних приміщеннях за ув'язненими та засудженими є порушенням вимог статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (наприклад, справа «Van der Graaf against the Netherlands» (заява № 8704/03)).

З огляду на вищезазначене, існування у національному законодавстві положень, які дозволяють цілодобове відеоспостереження у камерних та житлових приміщеннях, є несумісним із міжнародними стандартами у сфері прав людини та стане приводом до подання численних заяв засуджених та ув'язнених до Європейського суду з прав людини, тому потребує виправлення.

У той же час, у порушення вимог пункту 8 розділу V Порядок використання технічних засобів, відеокамерами не у повному обсязі обладнані місця загального користування, які використовуються засудженими та ув'язненими. Зазначене

значно ускладнює реалізацію безпекових заходів, що повинні гарантуватися персоналом установ виконання покарань та слідчих ізоляторів, зокрема у випадках застосування до засуджених та ув'язнених фізичної сили або інших заходів примусу.

Порушення прав у сфері забезпечення належного харчування.

12. Під час вивчення організації харчування в установі встановлено, що Система управління безпечністю харчових продуктів (далі - НАССР) у харчоблоці не впроваджена та фактично не функціонує.

Відповідно до пункту 1.3 розділу I Вимог щодо розробки, впровадження та застосування постійно діючих процедур, заснованих на принципах НАССР, затверджених наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 01.10.2012 № 590, оператори ринку повинні розробити та запровадити ефективну систему НАССР, що дозволяє контролювати усі небезпечні фактори, які можуть бути у харчовому продукті.

У ході відвідування групою НПМ встановлено, що в СІЗО відсутні ключові елементи НАССР, зокрема: затверджені технологічні інструкції і технологічні карти приготування страв, блок-схема виробничих процесів, результати аналізу небезпечних факторів та визначені критичні контрольні точки.

Крім того, в установі не впроваджено та не задокументовано програми-передумови, зокрема щодо санітарної обробки приміщень і обладнання, миття та дезінфекції, а також дотримання вимог професійної гігієни персоналу.

13. Крім того, у порушення Законів України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин», Вимог щодо розробки, впровадження та застосування постійно діючих процедур, заснованих на принципах Системи управління безпечністю харчових продуктів (НАССР), затверджених наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України 01.10.2012 № 590, та Регламенту Європейського Парламенту і Ради № 852/2004 від 29 квітня 2004 року про гігієну харчових продуктів, групою НПМ встановлено незадовільний санітарно-гігієнічний стан харчоблоку, а саме: пошкодження або відшарування фарби, якою вкриті стіни та стеля, корозійні ураження металевих конструкцій, пошкодження плиткового покриття, забруднення важкодоступних ділянок, зберігання господарського інвентарю без визначених зон, різкий запах вологи і гниття, наявність конденсату, що створює умови для розвитку мікробіологічних ризиків (*Listeria monocytogenes*, *Aspergillus spp.*), перебування дерев'яного інвентарю у безпосередньому контакті з їжею, відсутність належного освітлення, вентиляції, дезінфекції та маркування інвентарю.

Також групою НПМ встановлено, що в СІЗО не ведуться журнали контролю температур, дезінфекції, гнійничкових захворювань персоналу, а також НАССР-записи.

Зберігання овочевої продукції в установі здійснюється із порушенням

принципу товарного сусідства, відсутнє чітке зонування складських площ, у результаті чого продукція розміщується на пошкоджених та забруднених палетах, відсутня належна ідентифікація частини продукції, мішки із сировиною розміщуються в основному без підтоварників.

Не забезпечено відокремлення продовольчої сировини від технічних зон, відсутня належна ідентифікація партій, виявлено зношений інвентар, наявні ознаки накопичення забруднень на обладнанні, використовувалися контейнери з пошкодженнями, матеріал окремих ємностей не підтверджено як дозволений для контакту з харчовими продуктами. Відсутні маркування контейнерів та позначки призначення гастроємностей.

У службовій документації працівників їдальні не зазначено інформацію про дати виготовлення/закладки продуктів харчування до котлів для приготування їжі.

Такі умови створюють високий ризик перехресного забруднення (мікробіологічного, фізичного, хімічного) та реальну загрозу здоров'ю особам, які утримуються в СІЗО.

14. Також Під час відвідування складських приміщень встановлено, овочеву продукцію неналежної якості з ознаками плісняви та гниття (фото 23).

Відповідно до статті 20 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» харчові продукти, які не відповідають вимогам безпечності, у тому числі після переробки, не можуть використовуватись.

Крім того, згідно з пунктом 8 розділу II Положення про організацію продовольчого забезпечення у Державній кримінально-виконавчій службі України на мирний час, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 15.06.2021 № 2160/5, неякісні та небезпечні харчові продукти мають вилучатися із обігу.

Інші порушення.

15. У ході вивчення відповідної службової документації, групою НПМ встановлено значний некомплект персоналу в установі, який складає 15 % від штатної чисельності усього персоналу СІЗО.

Слід зазначити, що у пункті 26 сьомої загальної доповіді [CPT/Inf (97) 10] Європейського комітету вказано, що за неадекватного забезпечення кадрами підтримання безпеки і виконання режимних вимог роблять необхідною часту понаднормову роботу персоналу, яка призводить до стресових станів і швидкої втомлюваності (відомої як «вигорання»).

Все це, у свою чергу, призводить до синдрому постійної втоми та емоційного виснаження персоналу установи.

Також, Європейський комітет у своїх доповідях за результатами проведених візитів до України зазначив, що недостатня присутність персоналу була спільною особливістю в усіх відвіданих колоніях. Наприклад, в одній із колоній один охоронець відповідав за нагляд за сотнею ув'язнених упродовж дня, іноді йому допомагали один або два інших працівники, які патрулювали різні житлові

приміщення. Вночі та на вихідних не було постійної присутності персоналу в житловій частині колонії (невеликий патруль охоронців обходив територію кожні дві-три години).

За таких обставин, Європейський комітет підкреслив, що низька укомплектованість персоналом зменшує можливості прямого контакту з ув'язненими, збільшує напругу між ув'язненими та персоналом, та сприяє використанню «днювальних» для здійснення контролю за ув'язненими. Європейський комітет закликає владу України без подальших затримок зробити кроки для перегляду комплектування персоналом пенітенціарних установ, з метою забезпечення більшої присутності охоронців у житлових та робочих приміщеннях.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Міністерству юстиції України провести службове розслідування та вжити відповідних заходів реагування за фактом неналежної організації розгляду листа Уповноваженого (від 02.12.2024 № 16673.2/24/39.1) та трьох подань Уповноваженого (від 10.01.2025 № 358.2/25/39.1, від 23.06.2025 № 10673.2/25/39.1 та від 09.10.2025 № 16060.2/25/39.1), які не були направлені керівництву СІЗО для усунення порушень прав людини в установі та їх недопущення у подальшій роботі.

2. Державній установі «Київський слідчий ізолятор»:

1. Проаналізувати виявлені порушення у діяльності установи та розробити відповідний план заходів щодо їх усунення та недопущення у подальшому.

2. Забезпечити дотримання встановленої норми площі з розрахунку на одного засудженого (ув'язненого) згідно вимог національного законодавства та практики ЄСПЛ.

3. Обладнання та використання сигналізаційної системи виклику в установі привести у відповідність до вимог Порядку використання технічних засобів нагляду і контролю.

4. Обладнання та використання системи відеоспостереження в установі привести у відповідність до вимог Порядку використання технічних засобів нагляду і контролю та з урахуванням вимог практики ЄСПЛ.

5. Нанести маркування на наявні в установі спецзасоби (зокрема, захисні шоломи та бронежилети).

6. Забезпечити носіння молодшими інспекторами відділу нагляду і безпеки установи спеціальних засобів (гумових кийків) з використанням спеціальних пристосувань для їх прихованого носіння.

7. Забезпечити дотримання в установі належної ізоляції засуджених (осіб, узятих під варту), постійного нагляду за ними. Виключити випадки порушення вимог статті 8 Закону України «Про попереднє ув'язнення» щодо роздільного тримання різних категорій засуджених та ув'язнених.

8. Припинити практику застосування одиночного утримування для засуджених, які утримуються в камерних приміщеннях установи.

9. Привести у відповідність до вимог чинного законодавства та міжнародних стандартів умови тримання засуджених та ув'язнених у камерних приміщеннях установи.

10. Прогулянкові дворики обладнати у відповідності до вимог чинного законодавства та міжнародних стандартів.

11. Вжити дієвих заходів щодо відновлення права утримуваних осіб на листування.

12. Створити належні умови для реалізації права ув'язнених та засуджених на приватність та особистий простір.

13. Провести навчання персоналу СІЗО та призначити відповідальну особу за впровадження НАССР.

14. Провести ремонтні роботи приміщень харчоблоку та складських приміщень, а також оновити інвентар харчоблоку (ємності для роздачі їжі, візки тощо).

15. Забезпечити фактичне та невідкладне переміщення неповнолітніх осіб до укриття під час оголошення повітряної тривоги.

16. Забезпечити у камерних приміщеннях температурний режим відповідно до чинного законодавства України.

17. Вжити невідкладних організаційних заходів щодо доукомплектування установи персоналом до рівня, необхідного для належного забезпечення безпеки, дотримання режимних вимог та здійснення постійного контролю в житлових і робочих приміщеннях, з урахуванням стандартів Європейського комітету із запобігання катуванням, з метою мінімізації ризиків неналежного поведіння, зниження професійного вигорання персоналу та забезпечення ефективного управління установою.

До звіту додаються: Фотознімки на 6-ти арк. в 1 прим.

**Керівник групи НПМ,
головний спеціаліст відділу
інспектування об'єктів контролю в
правоохоронних, судових органах та
військових формувань Департаменту з
питань реалізації національного
превентивного механізму Секретаріату
Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини**

Руслан ТИЩЕНКО

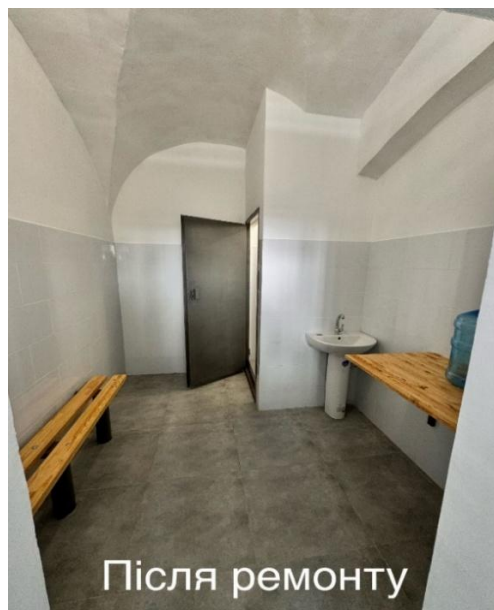
Фотознімки до звіту**Фото 1****Фото 2**

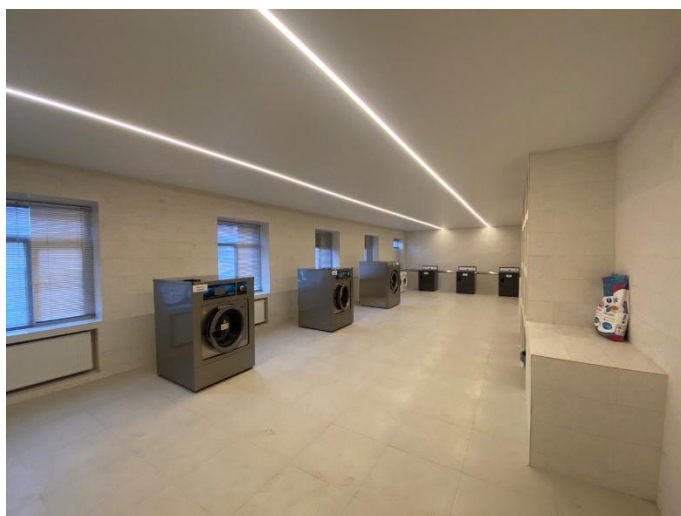
Фото 3**Фото 4**

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

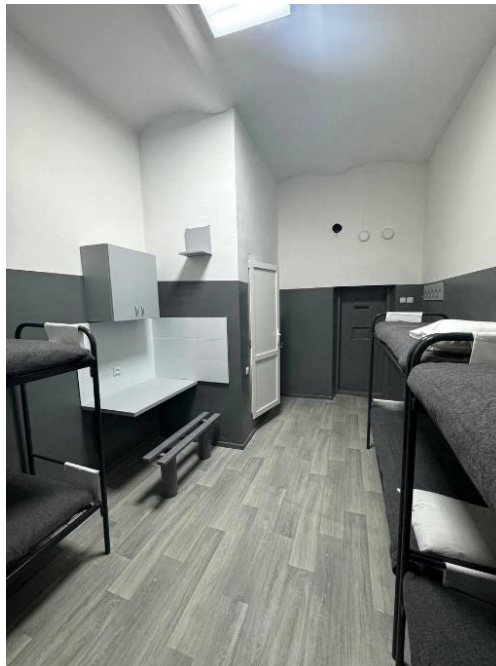

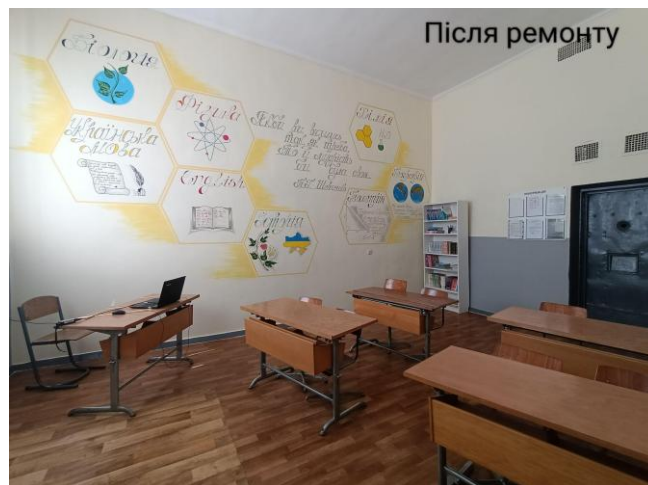
Фото 9**Фото 10**

Фото 11

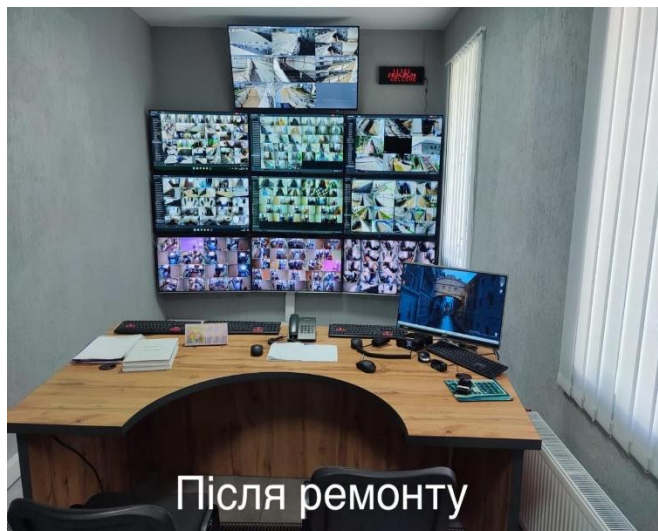
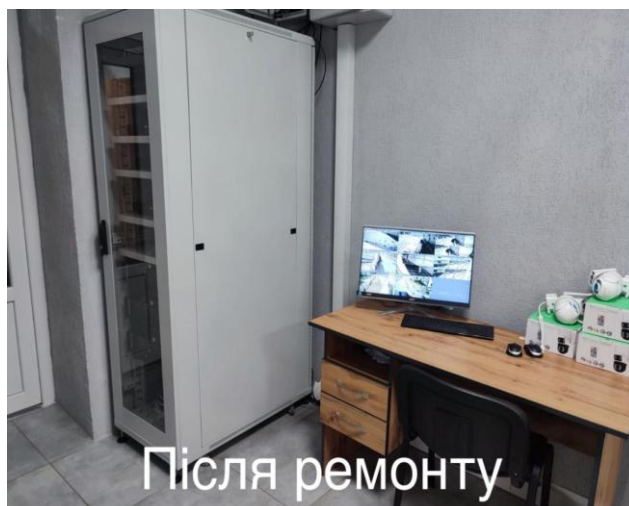

Фото 12

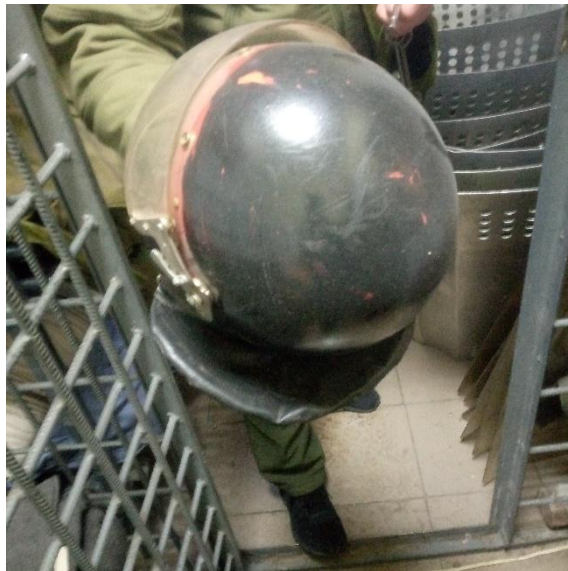
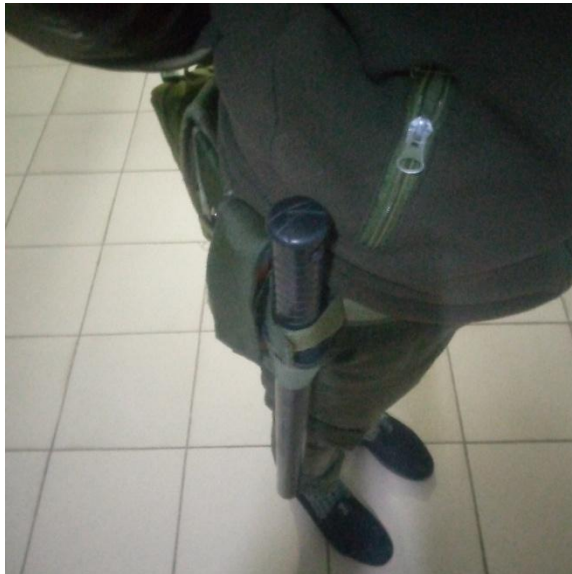
Φοτο 13**Φοτο 14**

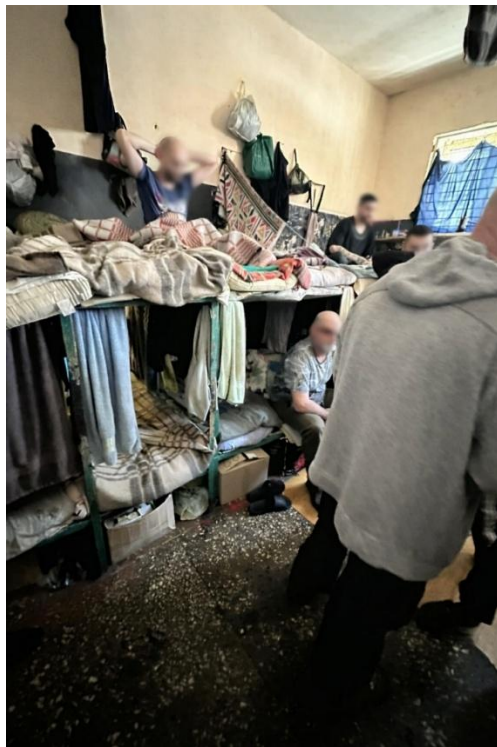
Фото 15

Фото 16

Φοτο 18

Φοτο 19

Φοτο 20

Фото 21

Φοτο 22

Φοτο 23

Φοτο 24

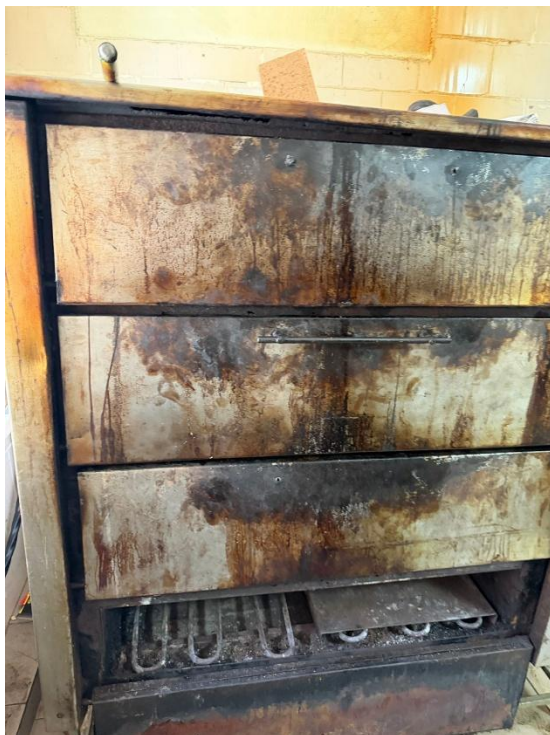

Фото 25

Фото 26

